

A legfőbb egyházi tekintély félreérthetetlenül nyilatkozott Lefébvre mozgalmáról. A világ több ezer katolikus püspöke közül pedig egyetlen egy sem emelt szót eszméi mellett.

Tény, hogy az „aggiornamento” egyes országokban több téren gyorsfutást követelt a hívektől és a papoktól. Nem csoda, hogy többen lemaradtak, mások előrefutottak, egyesek még csak el sem hagyták a rajtvonalat, míg mások túlfutottak a célszalagon. De ez nem ok arra, hogy rokonszenvezzünk Lefébvre mozgalmával, aki összetéveszti a tegnapi egyházat az örök egyházzal. Csak az örök egyházra áll Jézus szava, hogy válságokon megy keresztül, és mégis élni fog az idők végezetéig.

Németh József

Györffy György: István király és műve. Budapest, Gondolat 1977. 668 o., 62 szöveg közti ábrával és 80 képpel.

Ez a vaskos kötet nem a Szent István millennium alkalmi gyümölcse, hanem egy emberöltőt kitevő egyéni kutató munka eredményeinek az összefoglalása. A cím megfelel a tartalomnak. A mintegy 60 oldalas „Bevezető” és „Előzmények” után három nagy fejezet következik: „Géza uralkodása — István ifjúkora”, „Államszervezés — István férfikora” és „Beilleszkedés Európába — István öregkora”. Györffy úgy követi végig az egész életutat, hogy az eseményeket és tetteket egyúttal beleilleszti a nemzetközi háttérbe. Az utolsó nagy fejezet „A magyar társadalom átalakulása István műve nyomán” címmel az eredményt ismerteti. A bőséges irodalmi tájékoztató végén egy terjedelmes „tudománytörténeti szempillantás” a könyvben szereplő fontos társadalom-, jog- és gazdaságtörténeti fogalmak eredetét és értelmét világítja meg. A kötet gyakorlati használatát rendkívül megkönnyíti a részletes név- és tárgymutató.

A könyv nemcsak István király életének, hanem az akkori Magyarország egész történetének is a compendiuma. Széles látóköre, sokoldalúsága, adatgazdagsága mondhatnánk páratlan. A szerző csak nagyon ritkán érte be mások eredményeinek egyszerű összefoglalásával. A legtöbb problémának maga is a mélyére hatolt, és rengeteg egyéni új eredménnyel lép előnk. Természetesen vannak megállapításai, amelyekkel vitába lehet szállni. Például e sorok írója kitart véleménye mellett, hogy Szent Adalbert magyarországi működése sokkal nagyobb jelentőségű volt, mint ahogy általában beállítják. Kérdőjellel látja el a magyar—bizánci meg a magyar—bolgár viszony alakulásának időrendjét, és kissé hiányosnak találja II. Konrád császár támadó hadjárata hátterének az ábrázolását. Györffy nem mindig mozog biztosan a régészet és művészettörténet területén. Hiteles forrásból tudjuk pl., hogy a mosaburgi-zalavári Szent Adorján templomot nem Pribina és fia Kocel építtette, hanem a salzburgi érsek. Alapjában elhibázott a szent korona eredetére vonatkozó elmélet is. Szent Szórád zoborhegyi remetéről pedig Boba Imre, a seattle-i egyetem professzora bizonyította be nemrég, hogy nem Lengyelországból, hanem az izs triai Pula környékéről jött Magyarországra. — Mindezek azonban csak apró széljegyzetek, amelyek a lényegét egyáltalában nem érintik.

Györffy mintegy előrebocsátja hatalmas és szétágazó kutatómunkájának tanulságát, amikor a „Bevezető” végén Istvánt „a magyar történelem legnagyobb alakjájának” nevezi. Részben ilyen előrehozott tudás a 10. alfejezet is, amelynek címe: „István egyénisége”. A különböző korok szellemének megfelelően változó Szent István-kép mögött a szerző megtalálja és meg is rajzolja az ember történelmi hitelű alakját is. Ez a fejezet nem hagy kétséget afelől, hogy Istvánt joggal tekintették és tekintik ma is „szentnek”.

László király emlékezete. Kurcz Ágnes szöveg- és László Gyula képváltoztatásban, Györffy György bevezető tanulmányával. Budapest, Magyar Helikon 1977. 85 o. szöveg, 37 képes tábla.

A Magyar Helikon kiadót nyilván az „István király emlékezete” című kötet nagy sikere indította arra, hogy egy hasonló könyvvel emlékeztessen Szent László trónralép-